

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ім. Г. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ДРАГОМАНОВА
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ» ім. І. СІКОРСЬКОГО

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ»**

м. Харків, 25 жовтня 2024 р.

**Харків
2024**

УДК 316.05

Л 93

Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету залізничного транспорту (протокол № 8 від 25.10.2024 р.)

Головні редактори:

Панченко С. В., доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, в. о. ректора Українського державного університету залізничного транспорту

Андрущенко В. П., доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Редакційна колегія:

Абашинік В. О., д-р філос. наук, професор

Вельш Вольфганг, габілітований доктор філософії, професор

Каграманян А. О., канд. техн. наук, доцент

Коростельов Є. М., канд. техн. наук, доцент

Лях В. В., д-р філос. наук, професор

Новіков Б. В., д-р філос. наук, професор

Панченко В. В., канд. техн. наук, доцент

Соломніков І. В., канд. екон. наук, доцент

Толстов І. В., канд. філос. наук, доцент

Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали XII Міжнар. наук.- практ. конф. 25 жовтня 2024 р. / відп. за випуск І. В. Толстов. — Харків: УкрДУЗТ, 2024. — 217 с.

УДК 316.05

знаходження та соціальності, адже народжується нова форма спільноти, що об'єднує людей в онлайн-режимі навколо спільних цінностей та інтересів.

Отже, філософія сучасного спілкування в контексті ІТ-революції висвітлює різні виклики та можливості, які виникають у сучасному світі. Вона закликає нас до уважнішого розуміння впливу технологій на наші взаємини, переконання та спосіб життя.

Список використаних джерел

1. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: підручник. Київ: Либідь, 2004. 576 с.

2. Любимий Я. В. Самоорганізація мережевого суспільства як соціальнокомунікативного феномену. *Мультиверсум. Філософський альманах*. 2016. Вип. 5-6. С. 18–31.

ХАРЛАМОВА О. М., *старш. викл.,*
ІХНЕНКО С. О., *здобувач вищої освіти,*
Український державний університет залізничного транспорту,
м. Харків, Україна

ЗБІЛЬШЕННЯ МОВНИХ ПРАВ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ

Одним із найбільш перспективних напрямів у сфері мовних прав є розвиток штучного інтелекту та обробки природної мови. Завдяки вдосконаленим системам машинного перекладу, таким як Google Translate та DeepL, було досягнуто значного прогресу в міжмовному спілкуванні. Хоча ці інструменти не досконалі, вони є важливими кроками вперед. Алгоритми машинного навчання дають змогу цим системам краще розуміти складність мов і забезпечувати більш точні переклади [1].

Однак багато мов, особливо з відносно невеликою кількістю користувачів і складними граматичними структурами, залишаються недопредставленими в цих технологіях. Для низькоресурсних мов часто бракує необхідних даних для навчання моделей ШІ, що означає менші переваги для носіїв таких мов від розвитку мовних технологій. У цьому контексті важливо продовжувати розробляти датасети, що враховують мовне різноманіття, а також розвивати системи штучного інтелекту. На сьогодні великі мовні моделі, такі як GPT, починають демонструвати потенціал для створення більш інклюзивного мовного середовища, хоча робота щодо забезпечення повного мовного охоплення триває [2].

Насправді обмежений доступ до Інтернету, низький рівень цифрової грамотності та загальна нестача ресурсів для створення контенту мовами меншин є факторами, що виключають цілі мовні групи з інформаційного суспільства. Ці нерівності заважають маргіналізованим спільнотам повноцінно брати участь у цифровому світі та отримувати важливу інформацію — від охорони здоров'я до освіти — своєю рідною мовою.

З точки зору технологій, розширення доступу до Інтернету в регіонах, які залишаються без нього, і забезпечення більш доступної інтернет-зв'язності буде мати велике значення. Уряди та міжнародні організації мають інвестувати в інфраструктури, що підтримують справедливу цифрову інклюзію. З політичного боку, ініціативи зі створення місцевого контенту різними мовами та просування програм цифрової грамотності, орієнтованих на спільноти, допоможуть маргіналізованим громадам більш змістовно брати участь в інформаційному суспільстві.

Забезпечення мовних прав в інформаційному суспільстві неможливе без політичних заходів на національному та міжнародному рівнях. За допомогою ухвалення законів і нормативних актів уряди можуть підштовхнути багатомовність до більшого поширення в цифровому просторі. Деякі країни, такі як Південна Африка, Канада та Індія, ініціювали програми для надання державних послуг та інформації громадянам більш ніж однією офіційною мовою. Їхні зусилля щодо офіційної багатомовності можуть слугувати прикладом для інших країн [3].

Крім того, міжнародні організації, такі як ЮНЕСКО та ІТУ (International Telecommunication Union), можуть сприяти мовному різноманіттю. Наприклад, Універсальна декларація ЮНЕСКО про культурне різноманіття і зусилля ІТУ зі стандартизації багатомовних доменних імен є прикладами того, як глобальні рамки можуть допомогти захистити мовні права. Ці організації також виступають за інклюзивну політику, яка не лише сприяє створенню багатомовного контенту, але й враховує мовні права за межами кордонів.

Хоча уряди і міжнародні організації надають платформу для мовної інклюзивності, реальну роботу часто виконують громадянське суспільство та рухи на місцях. У документуванні та відродженні загрозливих мов неурядові організації та місцеві громади стають ключовими учасниками у збереженні, створенні та поширенні цифрових мовних архівів, навчальних матеріалів і культурних ресурсів.

Наприклад, Інститут живих мов і Wikitongues стали одними з лідерів у забезпеченні того, щоб місцеві громади могли документувати свої мови і рекомендувати їх світові. Такі ініціативи значною мірою сприяють збереженню

мовного різноманіття світу, надаючи платформи, на яких мови меншин можуть процвітати й жити в кіберпросторі.

Боротьба за мовні права має надавати рівне значення як технологіям, так і людській діяльності в цифрову епоху. Інструменти машинного перекладу і штучного інтелекту є перспективними, проте їхній потенціал має підкріплюватися політично та через рухи на місцях для забезпечення повної участі всіх мовних груп в інформаційному суспільстві. Розрив між основними світовими мовами і мовами меншин потрібно усунути в межах зусиль із підтримки культурного різноманіття та інклюзивності.

Зрештою, доступ до інформації багатьма мовами — це питання не просто наявності контенту, але і надання людям можливості взаємодіяти зі світом на своїх мовних умовах. З розвитком інформаційного суспільства має зростати і наша відданість створенню багатомовного цифрового майбутнього, яке поважає і захищає багатство людського мовного різноманіття. Цей процес потребуватиме зусиль від урядів, технологічних компаній, громадянського суспільства та міжнародних організацій, щоб гарантувати, що мовні права поціновувані і голоси не губляться в цифровому світі.

Список використаних джерел

1. Genzel Dmitriy & Macherey Klaus & Uszkoreit Jakob. (2009). *Creating a High-Quality Machine Translation System for a Low-Resource Language: Yiddish*. URL: https://www.researchgate.net/publication/254887209_Creating_a_High-Quality_Machine_Translation_System_for_a_Low-Resource_Language_Yiddish.

Заголовок з екрана.

2. Villares Rosana. (2019). *The Role of Language Policy Documents in the Internationalisation of Multilingual Higher Education: An Exploratory Corpus-Based Study*. URL: https://www.researchgate.net/publication/334486453_The_Role_of_Language_Policy_Documents_in_the_Internationalisation_of_Multilingual_Higher_Education_An_Exploratory_Corpus-Based_Study. Заголовок з екрана.

3. O'Hagan M., & Mangiron C. (2013). *Game Localization: Translating for the Global Digital Entertainment Industry*. URL: https://www.researchgate.net/publication/281748583_Game_Localization_Translating_for_the_Global_Digital_Entertainment_Industry. Заголовок з екрана.

Наукове видання

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО,
КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

МАТЕРІАЛИ XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ»

25 жовтня 2024 р.

Відповідальність за редагування та достовірність інформації несуть автори робіт.

Відповідальний за випуск Толстов І. В.

Підписано до друку 25.10.2024 р.
Умовн. друк. арк. 13,5. Тираж . Замовлення № .

Художнє оформлення Л.І. Мачулін

Свідоцтво про держреєстрацію: сер. ХК №125 від 24.11.2004

Видавець та виготовлювач Український державний університет
залізничного транспорту,

61050, Харків-50, майдан Фейсбаха, 7.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.